

Кур'ян С.П., магістрант спеціалізації
"Управління персоналом та економіка праці"

к.е.н., доц. Безпалько О.В.

Національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УГОД ЯК ЗАСОБІВ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В умовах глобальної інтелектуалізації суспільства і економіки зокрема, провідна роль сьогодні належить інтелекту, який визначає перспективи подальшого розвитку людини, виробництва, науки, культури. Знання перетворюються на рушійну силу інноваційного розвитку всього суспільства, творча розумова активність набуває статусу пріоритетної стратегічної діяльності, а тому питання стимулювання, комерціалізації та захисту інтелектуальної власності стають першочерговими. Найбільш складними на практиці є проблеми формування ринкових відносин комерційного використання інтелектуальної власності.

Комерціалізація інтелектуальної власності – це процес залучення об'єктів інтелектуальної власності в економічний оборот. Важливе значення в інтелектуальній власності, зокрема в питаннях її комерціалізації в сучасних умовах господарювання, належить ліцензійним угодам.

Ліцензійна угода є юридичним документом між двома сторонами – ліцензіаром або особою, яка володіє інтелектуальною власністю, а також ліцензіатом або особою, яка отримує ліцензію на використання інтелектуальної власності. Ліцензійна угода діє для різних типів інтелектуальної власності, таких як: авторське право: оригінальна авторська робота в письмовій чи матеріальній формі; торгова марка (впізнаваний символ, дизайн, слово або фраза, яка допомагає споживачам ідентифікувати товари або послуги певної компанії); патент (право власності на винахід, промисловий зразок); ноу-хау; комерційна таємниця (конфіденційна ділова інформація), тощо.

Укладення ліцензійного договору є важливим як для ліцензіара, так і для ліцензіата, оскільки в ньому прописуються найважливіші моменти та юридичні

нюанси використання ліцензії. Із основних умов прописуються наступні: вид ліцензії, конкретні права та способи використання об'єкта, територія дії, порядок і розмір плати за користування ліцензією, тощо.

Існує декілька видів ліцензій, які надаються на право користування інтелектуальною власністю:

Повна ліцензія. Всі права на об'єкт інтелектуальної власності переходять до ліцензіата на термін дії договору. Тобто ліцензіар стає номінальним власником ліцензії на термін дії договору. По закінченні терміну дії контракту майнові права ліцензіара відновлюються в повному обсязі. Можлива передача прав об'єкта інтелектуальної власності на весь термін дії ліцензії.

Виключна ліцензія. Виняткова ліцензія дає ліцензіату виняткове право на використання інтелектуальної власності – навіть ліцензіар не може використовувати інтелектуальну власність. Після того, як ліцензіар надає виняткову ліцензію певному ліцензіату, то ніхто вже не зможе її придбати чи використати до закінчення строку дії ліцензії. В той час, як ліцензіат може надавати право на використання інтелектуальної власності третім особам, так званим субліцензіатам. При чому ліцензіат несе відповідальність за дії субліцензіата перед ліцензіаром. Субліцензіат не має права перевищувати права, які має ліцензіат.

Невиключна (проста) ліцензія. Вона надає ліцензіату право на користування інтелектуальною власністю, але ліцензіар також може використовувати інтелектуальну власність та надавати ліцензії бажаючим. Тобто багато учасників можуть одночасно мати ліцензії на ту ж саму інтелектуальну власність.

Одинична ліцензія. Видається одному ліцензіатові й виключає можливість видачі ліцензіаром ліцензій іншим суб'єктам на використання об'єкта інтелектуальної власності у певній сфері, обмеженій цією ліцензією, але не виключає можливості використання їм зазначеного об'єкта у даній сфері.

Відкрита ліцензія. Власник інтелектуальної власності (крім патентів на комерційну таємницю чи ноу-хау) має право подати заяву про готовність

надання будь-якій особі дозволу на використання об'єкта інтелектуальної власності, що охороняється. При цьому в законодавстві передбачені пільги для власників відкритої ліцензії – збір за підтримку патенту зменшується на 50 %, починаючи з наступного року після опублікування заяви.

Щодо порядку оформлення ліцензійного договору, він має бути оформлений у письмовій формі. Відповідно до ч. 1. ст. 1114 ЦК України ліцензійні договори не підлягають обов'язковій державній реєстрації, а її відсутність не впливає на обсяг та чинність прав сторін, зокрема на право ліцензіата на звернення до суду за захистом порушеного права. Однак, така реєстрація може здійснюватись на вимогу як ліцензіара, так і ліцензіата. Разом із тим, ч. 2 ст. 1114 ЦК України передбачає, що державній реєстрації підлягає факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Тобто, виникає можливість неоднозначного трактувань даної вимоги, адже виключні права на використання об'єкта інтелектуальної власності можуть передаватися як на підставі виключної ліцензії, так і на підставі договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Тому відсутність чітких роз'яснень щодо законодавчого врегулювання питання державної реєстрації цих документів викликає певне непорозуміння і це дає право сторонам самостійно приймати таке рішення.

Важливою тенденцією сучасності є скорочення терміну дії ліцензій у зв'язку зі швидким моральним старінням нових розробок за умов прискорення науково-технічного прогресу. Як правило, ліцензійні угоди укладаються на термін до 5–7 років. Водночас термін дії ліцензій щодо ноу-хау та секретів виробництва не перевищує 3–5 років, оскільки є велика ймовірність їх розкриття в результаті промислового шпionaжу та проведення відповідних досліджень і розробок конкурентами [1].

Література:

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К.: Знання-Прес, 2008. – 687 с.